

Perinteen vaalintaa 1940- luvulta nykypäivään

VTT, Dos. Olli Kleemola

Rakenne ja taustaa

- Perinnetyön kehitys 1940-luvulta nykypäivään.
- Pääpaino valtakunnallisen tason kehityksessä ja organisaatioissa
- Huomioidaan koko suojeluskuntaperheen perinnetyö, mutta pääfokus suojeluskuntien perinnetyössä.
- Perustuu vuonna 2020 käynnistyneeseen tutkimukseen, jota SLPL rahoitti apurahoin.
- Rakenne:
 - Perinnetyön ituja heti sodan jälkeen?
 - Hiljaisuuden aika?
 - Perinnekeittä alkaa muotoutua
 - Suojeluskuntapatsas, lottajuhla ja paikallistason toimintaa.
 - Uusia järjestöjä perinnekeittä
 - Perinnetyön tulevaisuus

Suojeluskuntien lakkauttamisesta järjestäytyneen perinnetyön alkuun

- Suojeluskuntien lakkauttaminen liittyi Neuvostoliiton pyrkimykseen heikentää Suomen puolustuskykyä.
- Lotat saattoivat jossain määrin jatkaa toimintaansa esim. Työmaahuolto oy:n piirissä tai Martoissa ym. Järjestöissä.
 - Jo 1953 avauksia perinteen tallentamiseksi.
- Suojeluskuntien kohdalla ei vastaavaa mahdollisuutta.
- NL ja kotimainen äärivasemmisto painostivat myös Reserviupseeriliittoa: 1946 lakkautusyritys
- Epämuodollista yhteydenpitoa: Riihimäen Kallenpäivät jo tammikuussa 1945, ja perinne on jatkunut.
- Myös Ratsuväkisuojeluskunnalla epämuodollisia kokoontumisia.
- Ikämiessuojeluskunnan säätiön vuosikokous & toveripäivä 1944 alk.

PAAVO RINTA

SISSI-
LUUT-
NANTTI
OTAVA

”Vaikenemisen aika?”

- Lottien maine ja ”kirjasodat”, Tuntematon sotilas (1954) ja Sissiluutnantti (1963).
 - Lotat vastasivat parjaukseen tuomalla esiin omia näkökulmiaan.
- Lottien työn jatkuvuus alustana perinnetyölle?
- Suojeluskuntalaiset säästyivät parjaukselta – syynä ehkä matala profiili
- Toisaalta: 1955–1961 julkaistiin moniosainen Suojeluskuntain historia.
- Onko siis perusteita puhua vaikenemisen ajasta?
- 1950–1970-luvuilla veteraanien järjestäytyminen: Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto ja Rintamanaiset.

Perinnekehittä alkaa muotoutua

- 1981 Suomen Maanpuolustushistoriallinen Yhdistys aloitti toimintansa.
 - Koko suojeluskuntaperheen perinnejärjestö.
 - Matala profiili, yhdistysrekisteriin 1983.
 - Ei offensiivista jäsenhankintaa ennen kuin 1980-luvun lopulla.
 - Seminaareja, museotoimintaa, perinnehuoneet perinteen vaalimisen välineinä.
 - Tunnetuimmat hankkeet: Suojeluskuntalaispatsas, Lottajuhla.
 - Näiden lisäksi ooppera Isänmaan tyttäret sekä kirja Inkeri Kilpisen Rakas lotta –näytelmän pohjalta. Myös elokuvahankkeita.
 - Alusta asti tavoitteena nuorison saaminen mukaan.
 - 1995 nimenmuutos: Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin Perinteiden liitto ry.

Suojeluskuntalainen-patsas

- Ermei Kannisen aloite, taustalla muitakin. Hanke alkoi 1985. SMHY hoiti hankkeen rahaliikenteen.
- Nähtiin poliittisesti tulenarkana:
 - Kolme kutsuttua kieltäytyi hanketta vetävän kansalaistoimikunnan jäsenyydestä
 - Keskustelua eduskunnassa, DEVA vastaan
 - NL tuki vastustajia
 - Helsinki kieltäytyi patsaasta
 - Seinäjoen kaupunginvaltuusto joutui perumaan luvatus avustuksen.
 - Valtionjohtoa informoitiin
- Kansalaiskeräyksellä rahoitettu, Pentti Papinahon suunnittelema patsas paljastettiin 2.7.1988 entisen Etelä-pohjanmaan sk-piirin talon edessä. Laaja yleisö läsnä.

Paikallistason toiminta käynnistyy

- Käpylän laivueen miehet järjestäytyivät 1989 rekisteröitymättömäksi yhdistykseksi > myöhemmin keskeisessä roolissa Helsingin SK-piirin perinnekillan perustamisessa 1991.
- Oulun suojeluskunta- ja Lotta Svärd –piirin perinnekilta perustettiin 1992, aloite jo 1991.
- Paikallistason toiminnan muodot samantyyppisiä ympäri maata: muistolaattoja, kunniakäyntejä, perinteenkeruuta ja näyttelyitä, historiateoksia sekä erityisesti aikaisemmassa vaiheessa lottamuistomitalien jako.

Lottajuhla julkisen tunnustuksen hetkenä

- SMHY:n aloitteesta päätettiin järjestää Lottajärjestön perustamisen 70-vuotismuistojuhla.
- Valtiovalta ja puolustusvoimat osoittivat näyttävästi tukensa hankkeelle > muutos havaittavissa verrattuna suojeluskuntapatsaan paljastusajankohtaan. Tärkeä symbolinen käännekohta.
- Mauno Koivisto puolisoineen osallistui juhlaan, Esko Aho toi valtiovallan tervehdyksen.
- Lehdissä runsaasti myönteistä julkisuutta.
- 1600 juhlijaa, mutta kaikki halukkaat eivät mahtuneet mukaan.
- Vastaava juhla suojeluskuntien kunniaksi Jyväskylän Hippoksessa 4.7.1993 ei ankkuroitunut yhtä voimakkaasti kansakunnan muistiin sinänsä myönteisestä julkisuudesta huolimatta.

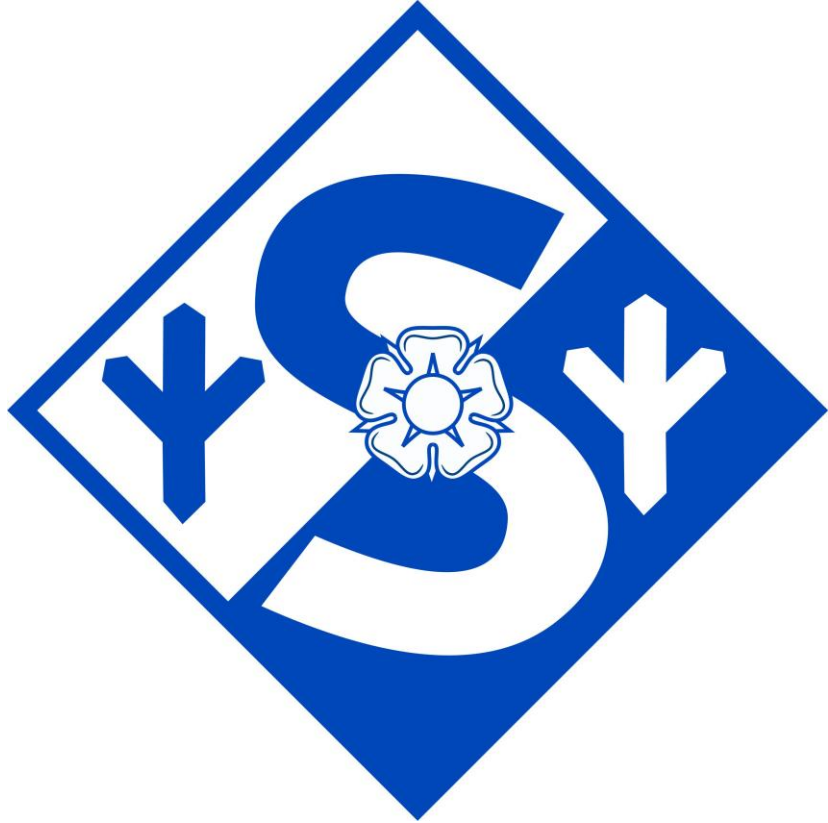
Esko Aho muistelee lottajuhlaa

”Olen pitänyt tuhansia puheita, mutta valtiovallan tervehdyksestä lottajuhlassa tuli ainutkertainen kokemus. Kuulijat olivat uhranneet elämänsä parhaita vuosia yhteiskunnan eteen saamatta siitä koskaan ansaitsemaansa tunnustusta. Nyt sen aika oli vihdoinkin koittanut.”

Uusia järjestöjä perinne kentälle

- Sotilaspoikien Perinne kilta perustettiin 1991 > Sotilaspoikien Perinne kiltojen liitto 1992.
 - Sai alkunsa Sotilaspoikarivistä
 - Lukuisia paikallisyhdistyksiä.
 - Moniulotteista perinnetyötä: Historiateoksia, dokumenttielokuva, muistolaattoja ja -kiviä.
- Lottaperinneliitto 1992.
 - Juuret Rintamanaisten liitossa
 - 28 paikallisyhdistystä (2017).
 - Moniulotteista perinnetyötä, mm. muistolaattoja, oppikirjojen kommentointia, Lottien Suomi –tutkimushanke.

Nykytilanne sk- perinnetyössä.

- Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin perinteiden liitto ry. vuodesta 1995 liittomuotoinen: kevyempi rakenne, käytännön toiminta paikallistason killoissa.
- Valtakunnallisen perinnetoiminnan tärkeitä muotoja perinnekirjasto ja apurahat sekä juhlat.
- Internet-sivusto perinne.fi, hyväksytty oppimateriaalikäyttöön.
- 2021 nimenmuutos Suojeluskuntajärjestön Perinteet ry – Skyddskårstraditioner rf.

Lotta Svärd

Suojeluskuntajärjestö

Tietoja sivustosta

Suojeluskuntien perinne ennen, nyt...

- Perinnetyö alkoi melko pian sodan jälkeen – osin epämuodollisena, osin esim. lakkautettujen suojeluskuntien varoin muodostettujen säätiöiden varassa.
- Missä määrin voidaan puhua ”vaikenemisen ajasta”?
- Perinne kentän muotouduttua suosituimmat perinnetyön muodot vakiintuivat nopeasti.
- Samat henkilöt saattoivat toimia eri rooleissa eri järjestöissä.
- NL:n hajoaminen ja uuspatriottinen käänne > suotuisa ”henkinen ilmasto” perinnetyölle.
- Nyt perinnetyötä tehdään useassa eri järjestössä, usein toisiaan läheisesti muistuttavin tavoittein ja toimintamallein.
- Suojeluskuntaperheen perinnetyö ei ”ole yksin kentällä” > Käynnissä sotaveteraanijärjestöjä koskeva tutkimus, jossa luodaan kokonaiskuvaa myös perinnetyöstä.

Perinnetyö tulevaisuudessa?

- Kohti suurempia asiakokonaisuuksia – toisaalta paikallisuuden suuri rooli.
- ”Järjestön perinteestä” ihmisten muistoihin ja kertomuksiin.
 - Yleinen keskustelu siitä, mitä ”perinteellä” ymmärretään?
- Tavoittavatko nykyiset perinnetyön muodot nuoria?
- Digitalisaatio ja perinnetyö – some, verkossa olevat näyttelyt,

